

Čtvrtek 21. října 2021

P9_TA(2021)0440

Situace v Tunisku**Usnesení Evropského parlamentu ze dne 21. října 2021 o situaci v Tunisku (2021/2903(RSP))**

(2022/C 184/12)

Evropský parlament,

- s ohledem na svá předchozí usnesení o Tunisku a na své usnesení ze dne 25. února 2016 o zahájení jednání o dohodě o volném obchodu mezi EU a Tuniskem ⁽¹⁾,
 - s ohledem na závěrečnou zprávu volební pozorovatelské mise EU, která sledovala prezidentské a parlamentní volby v Tunisku, které se konaly dne 15. září a 6. října 2019,
 - s ohledem na dohodu o přidružení mezi Evropskou unií a Tuniskem a na různá tematická setkání konaná v jejím rámci v letech 2019 a 2020,
 - s ohledem na závěry Výkonné rady Mezinárodního měnového fondu (MMF) ze dne 26. února 2021 v rámci konzultace s Tuniskem podle článku IV,
 - s ohledem na společné komuniké o vztazích mezi EU a Tuniskem ze dne 4. června 2021 s názvem „Za obnovené partnerství“,
 - s ohledem na tuniský prezidentský výnos č. 2021-69 ze dne 26. července 2021 o ukončení funkce předsedy vlády a členů vlády, tuniský prezidentský výnos č. 2021-80 ze dne 29. července 2021 o pozastavení pravomocí Shromáždění zástupců lidu, tuniský prezidentský výnos č. 2021-109 ze dne 24. srpna 2021 o prodloužení mimořádných opatření týkajících se pozastavení pravomocí Shromáždění zástupců lidu a tuniský prezidentský výnos č. 2021-117 ze dne 22. září 2021 o mimořádných opatřeních,
 - s ohledem na prohlášení místopředsedy Komise, vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 27. července 2021 jménem Evropské unie a jeho prohlášení pro tisk v Tunisu ze dne 10. září 2021,
 - s ohledem na ústavu Tuniska z roku 2014,
 - s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, jehož je Tunisko smluvní stranou,
 - s ohledem na Úmluvu o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW), kterou Tunisko ratifikovalo v roce 1985 a ke které v roce 2014 stáhlo své výhrady,
 - s ohledem na národní akční plán pro ženy, mír a bezpečnost na období 2018–2022 přijatý v roce 2018,
 - s ohledem na čl. 132 odst. 2 a 4 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že Tunisko je privilegovaným partnerem EU a že prioritou je trvalá pomoc a podpora, přičemž volební pozorovatelské mise v letech 2011, 2014, 2018 a 2019 potvrdily neochvějný závazek EU vůči demokracii v Tunisku; vzhledem k tomu, že letošní 10. výročí tuniské revoluce představuje důležitý okamžik v demokratickém vývoji Tuniska;

(¹) Úř. věst. C 35, 31.1.2018, s. 117.

Čtvrtek 21. října 2021

- B. vzhledem k tomu, že sociálně-ekonomickou situaci charakterizuje všeobecná hospodářská stagnace, která souvisí s vnitřními politickými poměry, a zdravotní krize s druhou nejvyšší mírou úmrtí způsobených onemocněním COVID-19 na světě; vzhledem k tomu, že pandemie COVID-19, zhroutil cestovního ruchu, vysoká míra nezaměstnanosti mladých lidí a inflace zhoršily již tak křehkou ekonomiku Tuniska; vzhledem k tomu, že všudypřítomná korupce, nedostatečný systém přechodného soudnictví a vážné hospodářské a bezpečnostní problémy zůstávají zásadními překážkami, které brání úplné demokratické konsolidaci Tuniska;
- C. vzhledem k tomu, že za těchto okolností uplatnil prezident Kajs Saíd dne 25. července 2021 článek 80 tuniské ústavy, který jej zmocňuje k přijetí mimořádných opatření v případě bezprostředního nebezpečí pro stát, a oznámil odvolání předsedy vlády Hišáma Mašíšiho, pozastavení činnosti Shromáždění zástupců lidu na dobu 30 dnů s možností jejího prodloužení a zrušení poslanecké imunity všech poslanců; vzhledem k tomu, že prezident dne 24. srpna 2021 prodloužil pozastavení činnosti parlamentu;
- D. vzhledem k tomu, že vlády Spojených arabských emirátů, Saúdské Arábie a Egypta okamžitě ocenily iniciativu prezidenta Saída a vyjádřily jí slovní podporu;
- E. vzhledem k tomu, že skutečnost, že nebyl vytvořen Ústavní soud, a tudíž poslanci parlamentu nemohou podat odvolání proti prezidentovu jednostrannému prodloužení mimořádných opatření, jak je stanoveno v příslušném článku ústavy, vyvolaly vážné obavy ohledně tuniské demokratické transformace a základních práv v zemi;
- F. vzhledem k tomu, že dne 22. září 2021 vydal prezident prezidentský výnos č. 2021-117, který obsahuje ustanovení potvrzující nezávislost a nadřazenost výnosu nad ústavou, čímž podkopává ústavu, a veškeré pravomoci státu sdružuje v osobě prezidenta Kajse Saída; vzhledem k tomu, že ustanovení ústavy týkající se práv a svobod budou dodržována a zaručena pouze tehdy, nebudou-li v rozporu s právními předpisy založenými na prezidentských výnosech a mimořádných opatřeních; vzhledem k tomu, že prezidentský výnos č. 117 neumožňuje podat odvolání proti rozhodnutí prezidenta k soudu, a to ani k Nejvyššímu správnímu soudu Tuniska a jeho Kasačnímu soudu;
- G. vzhledem k tomu, že tato koncentrace pravomocí byla svěřena do rukou prezidenta bez jakéhokoli časového omezení; vzhledem k tomu, že prezident si udělil plnou legislativní pravomoc novelizovat pomocí výnosů zákony týkající se politických stran, voleb, soudního systému, odborových svazů a sdružení, svobody tisku a svobody informací, organizace ministerstva spravedlnosti, lidských práv a svobod, kodexu osobního statusu, vnitřních bezpečnostních sil, cel a státního rozpočtu;
- H. vzhledem k tomu, že ačkoli tuniská občanská společnost veřejně vyjádřila vážné znepokojení nad novými omezeními, opatření prezidenta Kajse Saída z července se těší značné veřejné podpoře, což odráží míru nespokojenosti veřejnosti s vážnou sociálně-ekonomickou situací a kritikou nefunkčnosti vlády v zemi; vzhledem k tomu, že 18 místních a mezinárodních nevládních organizací vydalo společné prohlášení varující před stavem demokracie v Tunisku; vzhledem k tomu, že skupina G7 vyzvala Tunisko, aby se vrátilo k ústavnímu pořádku a obnovilo parlamentní činnost;
- I. vzhledem k tomu, že dne 26. července 2021 tuniská policie bez jakéhokoli vysvětlení zavřela kanceláře televize al-Džazíra v Tunisu;
- J. vzhledem k tomu, že občanská společnost v Tunisku je dobře rozvinutá a konsolidovaná a od roku 2011 hraje zásadní úlohu při formování a posilování přechodu Tuniska k demokracii, přičemž řada aktivistů volá po naléhavých reformách, včetně opatření v oblasti boje proti korupci, a vzhledem k tomu, že národní dialog je jedním ze specifických rysů země; vzhledem k tomu, že svoboda tisku a svoboda publikování jsou základními prvky otevřené, svobodné a demokratické společnosti; vzhledem k tomu, že od 26. července 2021 nebyla občanská společnost zahrnuta do národního dialogu a nebyly s ní konzultovány kroky, které učinil prezident Kajs Saíd;
- K. vzhledem k tomu, že dne 10. září 2021 předložil Všeobecný tuniský odborový svaz práce (UGTT) svůj plán, v němž vyzývá ke zřízení národního poradního výboru s cílem zajistit právní rámec pro inkluzivní sociální a politické reformy v zemi, zejména reformu politického systému a volebního zákona, jakož i změnu ústavy;

Čtvrtek 21. října 2021

- L. vzhledem k tomu, že tuniské hospodářství je vysoce závislé na zahraničních investicích, cestovním ruchu a vývozu produktů do EU; vzhledem k tomu, že podle Světové banky si běžný účet Tuniska a jeho rozpočtové schodky žádají důkladné strukturální reformy; vzhledem k tomu, že největším obchodním partnerem Tuniska je EU s tím, že obchod s ní tvořil v roce 2020 57,9 % obchodní výměny země, přičemž 70,9 % tuniského vývozu směřovalo do EU a 48,3 % jeho dovozu pocházelo z EU; vzhledem k tomu, že hospodářství může vzkvétat pouze tehdy, bude-li obnovena demokracie a budou-li zajištěny bezpečnost a stabilita;
- M. vzhledem k tomu, že pandemie COVID-19 zhoršila již tak křehkou situaci, v níž se Tunisko nachází; vzhledem k tomu, že se nedostává zásob kyslíku a vakcín potřebných pro účinnou reakci na zdravotní krizi;
- N. vzhledem k tomu, že stále více Tunisánů opouští svou zemi a že někdy riskují svůj život při překonávání Středozemního moře; vzhledem k tomu, že Tunisko ve srovnání s arabskými zeměmi trpí jedním z nejvýraznějších odlišností;
- O. vzhledem k tomu, že EU od roku 2011 vyvíjí značné a setrvalé úsilí na podporu Tuniska a že přitom poskytla více než 2 miliardy EUR ve formě grantů na podporu deklarovaného závazku Tuniska umožnit přechod k demokracii a mimo jiné i tím, že v roce 2020 poskytla 260 milionů EUR a od června 2021 částku 200 milionů EUR v rámci makrofinanční pomoci; vzhledem k tomu, že v květnu 2021 byla v rámci programu makrofinanční pomoci Tunisku poskytnuta částka ve výši 600 milionů EUR se specifickým cílem zmírnit hospodářské důsledky pandemie COVID-19 v zemi; vzhledem k tomu, že v období 2021–2027 nahradí EU různé nástroje novým nástrojem pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI) – Globální Evropa, a vzhledem k tomu, že upevnění, podpora a prosazování demokracie, právního státu a respektu vůči lidským právům jsou jedním z hlavních cílů vnější pomoci EU poskytované v rámci tohoto nástroje;
- P. vzhledem k tomu, že závazek EU zvýšit své úsilí o podporu demokracie byl znovu zdůrazněn v akčním plánu EU pro lidská práva a demokracii, který Rada přijala v listopadu 2020;
- Q. vzhledem k tomu, že tuniská ústava z roku 2014 vyzývá svobodu vyznání a svědomí;
1. opětovně potvrzuje svůj závazek ve prospěch privilegovaného partnerství mezi EU a Tuniskem a demokratického procesu Tuniska; je však hluboce znepokojen tím, že prezidentský výnos 2021-117 časově neomezeně soustředil pravomoci do rukou prezidenta; opakuje, že je třeba i nadále respektovat právní stát, ústavu a legislativní rámec a že je zapotřebí funkčního a legitimního parlamentu, neboť se jedná o orgán zastupující občany; vyjadřuje proto politování nad tím, že z rozhodnutí prezidenta Saída byla činnost tuniského parlamentu od 24. srpna 2021 dočasně pozastavena;
 2. vyzývá k návratu k běžnému fungování státních institucí, včetně co možná nejrychlejšího obnovení plnohodnotné demokracie a parlamentní činnosti v rámci národního dialogu, a žádá, aby byl oznámen jasný plán pro dosažení tohoto cíle;
 3. důrazně upozorňuje na to, že parlament je základním demokratickým orgánem nezbytným pro jakoukoli ústavní reformu; zdůrazňuje, že neexistence ústavního soudu v Tunisku umožňuje dalekosáhlý výklad a uplatňování článku 80 ústavy a neumožňuje poslancům podat opravný prostředek, aby o pozastavení činnosti parlamentu a dodatečných opatření přijatých prezidentem na základě článku 80 mohl rozhodnout soud; vyzývá Tunisko, aby zřídilo ústavní soud s cílem zabránit nesprávnému výkladu a zneužívání své ústavy;
 4. opakuje výzvu místopředsedy, vysokého představitele, aby byla co nejdříve obnovena institucionální stabilita, a zejména aby byly dodržovány základní práva a svobody zakotvené v tuniské ústavě z roku 2014 a upustilo se od všech forem násilí;
 5. bere na vědomí, že Nadžla Búdinová Ramadánová byla dne 29. září jmenována předsedkyní vlády a že vláda byla jmenována dne 11. října 2021; bere na vědomí, že do ministerských funkcí bylo jmenováno deset žen;
 6. vyzývá prezidenta země, aby přehodnotil svůj postoj a aktivně podporoval všechny kroky k zajištění rovných práv žen a mužů ve všech oblastech, zejména pokud jde o zákony působící proti ženám ve vztahu k právu dědit, právu pečovat o dítě, právům vyplývajícím z vedení domácnosti, právu na rodičovskou dovolenou a pracovním právům, zvláště pro ženy vykonávající práci v domácnosti a v zemědělství;

Čtvrtek 21. října 2021

7. vyzývá tuniské orgány, aby dodržovaly ústavu a zajistily respektování základních práv všech občanů; připomíná nezczitelný charakter základních a lidských práv a jejich bezpodmínečnou nadřazenost a vyzývá k opětovnému nastavení ústavy coby základního zákona; vyzývá Tunisko, aby zcela zrušilo trest smrti;
 8. vyzývá orgány, aby předcházely právní nejistotě vzniklé v důsledku zákazu cestování, státního dohledu a domácího vězení; považuje vedení soudního řízení s civilisty před vojenskými soudy za velmi problematické a vyzývá k obnově nezávislé soudní moci, což povede k reformě vojenských soudů v Tunisku, která by vojenské procesy s civilisty ukončila;
 9. trvá na tom, že jakékoli změny ústavy a politického systému se mohou uskutečnit pouze v mezích ústavy; bere na vědomí kritiku vyslovenou Tuniskou ligou na obranu lidských práv a dalšími organizacemi občanské společnosti, pokud jde o soustředění pravomocí v rukou prezidenta; zdůrazňuje, že v demokracii musí mít rovnováha pravomocí a dělba moci rozhodující slovo;
 10. uznává klíčovou úlohu Kvartetu pro národní dialog – sdružení, které se skládá ze svazu UGTT, Tuniské konfederace průmyslu, obchodu a řemesel (UTICA), Tuniské ligy na obranu lidských práv (LTDH) a Tuniského spolku právníků – při usnadňování inkluzivního celonárodního dialogu, za což mu byla v roce 2015 udělena Nobelova cena za mír; vyzývá prezidenta země, aby přispěl k vytvoření vnitrostátního rámce pro všechny zúčastněné strany za účelem účinného obnovení tohoto dialogu; připomíná klíčovou úlohu skupiny Evropského parlamentu pro podporu demokracie a koordinaci voleb (DEG) při prosazování dialogu mezi občanskou společností a tuniskými politickými představiteli;
 11. zdůrazňuje, že je naléhavě zapotřebí překonat společensko-hospodářskou krizi, jíž země čelí, a to prostřednictvím strukturálních reforem a politik;
 12. opětovně potvrzuje neochvějný závazek EU podporovat Tunisko při zdolávání finanční a hospodářské krize a na jeho cestě k dalšímu upevňování demokracie; vyzývá Komisi a Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ), aby zintenzivnily dialog s tuniskými orgány, hospodářskými subjekty a tuniskou občanskou společností; zdůrazňuje, že je zapotřebí stabilních a funkčních institucí, aby bylo možné pokročit s nezbytnými strukturálními reformami, které jsou nezbytné k získání záchranného úvěru od MMF;
 13. zdůrazňuje, že společné pojetí právního státu, demokracie a lidských práv je hlavním základem pro pevné partnerství mezi EU a Tuniskem; naléhavě žádá prezidenta, aby umožnil plné a řádné fungování nezávislých regulačních orgánů státu, včetně prozatímního orgánu pro přezkum ústavnosti zákonů a národního protikorupčního úřadu;
 14. je znepokojen zahraničním vměšováním, které tak podkopávají tuniskou demokracii;
 15. žádá EU, aby pokračovala v programech, které přímo podporují tuniské občany, a aby v případě potřeby zintenzivnila pomoc s ohledem na současnou krizi, mimo jiné i zdravotnickou pomoc prostřednictvím systému COVAX, aby se této zemi pomohlo zvládnout závažný dopad pandemie COVID-19;
 16. vyzývá místopředsedu, vysokého představitele a členské státy, aby situaci v Tunisku pozorně sledovali, a místopředsedu, vysokého představitele žádá, aby parlamentní Výbor pro zahraniční věci pravidelně o této důležité a znepokojivé situaci informoval v zájmu zajištění odpovídajícího parlamentního dialogu;
 17. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, ESVČ, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a prezidentovi, vládě a parlamentu Tuniska.
-